

Dr. Draskovics Tibor úr részére
pénzügyminiszter

Pénzügyminisztérium
Budapest

Tisztelt Miniszter Úr!

Tájékoztatom, hogy egy beadvány alapján, az információs önrendelkezési jog érvényesülése szempontjából vizsgáltam a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 58/A. § rendelkezését.

A MNB tv. 58/A. §-át folyó év május 1-jei hatállyal a 2004. évi XXXI. törvény 15.§-a módosította. Az MNB tv. 58/A. §-a szerint:

„(1) Az MNB elnöke, alelnökei és a monetáris tanács további tagjai, valamint a felügyelő bizottság tagjai kinevezésükkor, majd azt követően kétévente a köztisztviselőkre vonatkozó szabályok szerint vagyonnyilatkozatot tesznek. A nyilatkozattételre kötelezett saját nyilatkozatához csatolni köteles a vele közös háztartásban élő házas- vagy élettársának, valamint gyermekének a melléklet szerinti nyilatkozatát.

(2) Vagyonnyilatkozat elmulasztása esetén - annak benyújtásáig - MNB elnöke, alelnökei és a monetáris tanács további tagjai, valamint a felügyelő bizottság tagjai a jogszabályban meghatározott juttatásban nem részesülhet, megbízatásából eredő jogait nem gyakorolhatja. A megbízatás megszűnésekor a reá vonatkozó jogszabályban meghatározott juttatásra mindaddig nem jogosult, amíg a megbízatásának megszűnését követően esedékes vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségének eleget nem tesz.

(3) A vagyonnyilatkozatot az Országgyűlés Mentelmi, összeférhetetlenségi és mandátumvizsgáló bizottsága tartja nyilván és ellenőrzi. A vagyonnyilatkozatot - kivéve a hozzátartozó vagyonnyilatkozatát - a miniszterelnök, illetve a köztársasági elnök nyilvánosságra hozza.”

Az MNB tv. folyó év május 1. napjától hatályos rendelkezése jelentős változást hozott az érintettek vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségének szabályai tekintetében. A korábban érvényben lévő rendelkezések szerint az MNB elnöke, alelnökei és a monetáris tanács tagjai, valamint a felügyelő bizottság tagjai a köztisztviselőkre vonatkozó szabályok szerint nem nyilvános vagyonnyilatkozatot tettek. Az MNB törvény módosítása egyrészt a vagyonnyilatkozattételi kötelezettséget kiterjesztette a közös háztartásban élő házas- vagy élettársra, gyermekekre, másrészt a hozzátartozók nyilatkozatai kivételével elrendelte a vagyonnyilatkozatok nyilvánosságra hozatalát is. A nyilvánosságra hozatal feladatával a miniszterelnököt, illetve a köztársasági elnököt bízta meg.

Álláspontom szerint a hivatkozott rendelkezés alkotmányjogi aggályokat vet fel.

Sajnos az MNB tv. módosításáról szóló 2004. évi XXXI. törvény tervezetéről nem volt lehetőségem véleményt nyilvánítani, mert azt részemre nem küldték meg. Kifogásaimat így csak utólag, a törvénymódosítás hatályba lépése után áll módomban kinyilvánítani, és a jogszabálytervezet véleményezésének szakaszában megtehető, nyilvánvalóan hatékonyabb intézkedések helyett, immáron sokkal körülményesebb módját választhatom csak annak, hogy az információs önrendelkezési jog sérelmét megakadályozzam.

A hivatkozott jogszabályi rendelkezés értelmezésének kiindulópontja, hogy az érintettek személyes adatainak védelméhez fűződő joga alkotmányosan korlátozható. A személyes adatok meghatározott körének nyilvánosságát törvény lehetővé teheti, elő is írhatja. A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) 3. § (4) bekezdése úgy fogalmaz, hogy törvény közérdekből – az adatok körének kifejezett megjelölésével – elrendelheti a személyes adat nyilvánosságra hozatalát is. Mindamellet a nyilvánosságra hozatal az információs önrendelkezési jog legsúlyosabb korlátozását jelenti. Az alapjogok korlátozásának az Alkotmánybíróság által több ízben hangsúlyozott kritériuma a szükségesség és arányosság érvényesítése. Mellőzhetetlen tehát annak az alapjognak vagy alkotmányos elvnek, illetve intézménynek az azonosítása, amely a személyes adat nyilvánosságra hozását szükségessé teszi. Az

alapjog korlátozásakor továbbá elengedhetetlen az is, hogy az adatvédelem alapjogának korlátozása a megjelölt célhoz viszonyítva arányos legyen. Az MNB. tv.-nek még az értelmező rendelkezései között sem található érdemi indoklás arra nézve, hogy miért szükséges az információs önrendelkezési jog, mint alkotmányos alapjog ilyen mértékű korlátozása.

Az MNB törvény korábbi – 2004. május 1-jéig hatályos – rendelkezéseinek az a kitétele, amely a vagyonnyilatkozatokat nem tette nyilvánossá, összhangban volt a köztisztviselőkre vonatkozó azon szabályokkal, melyekből a nyilatkozatok szigorúan elrendelt zárt kezelése következik. A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (Ktv.) vonatkozó rendelkezései ugyanis kifejezetten tiltják, hogy a törvényben nevesített személyeken kívül a nyilatkozatok tartalmát – az érintettek hozzájárulása nélkül – harmadik személy megismerhesse. Ez a követelmény a Ktv. mellékletét képező vagyonnyilatkozati minta adattartalmából is adódik, hiszen a nyomtatványon apró részletességgel követelik meg az érintett ingó és ingatlan vagyonáról történő adatszolgáltatását. A Ktv. által megállapított vagyonnyilatkozatban az érintettnek többek között számot kell adnia az ingatlan(ok) pontos címéről, személygépkocsija rendszámáról, takarékbetétkönyvei számáról. Az érintett tehát – ha a Ktv. szabályai szerint teszi nyilatkozatát – tételesen, azonosító adatokkal ad számot vagyontárgyairól.

A különböző tisztségeket betöltő személyek vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettségéről szóló egyes jogszabályokra jellemző, hogy abban az esetben, ha a jogalkotó az érintettek nyilatkozatának nyilvánosságát rendeli el, a nyilatkozat azonosító adatokat nem tartalmazhat. Az azonosító adatok mellőzése a Ktv.-től eltérő tartalmú nyilatkozatok eleve szűkebb körű adattartalmából következik, s egyes jogszabályok pedig kifejezetten szólnak arról, hogy a nyilvánosságra hozatal csak a szolgáltatott azonosító adatok kivételével megengedett.

A jogalkotó az MNB tv. módosításakor nem járt el kellő körültekintéssel. Az új megoldás szerint ugyanis az érintettek továbbra is a Ktv. szabályai szerinti tartalommal kötelesek nyilatkozatot tenni, miközben nyilatkozatuk immáron bárki számára hozzáférhető. Az állam átláthatóságának, a korrupció megelőzésének egyébként helyes célja nem indokolja, hogy közfeladatot ellátó személyek személyes adatainak ilyen széles köre (lakcím, születési idő, gépkocsi rendszám, pénzügyi számlaszám, ingóságok azonosító adatai, műalkotások nyilvántartási száma, ingatlanok címe, helyrajzi száma) nyilvános legyen.

Alkotmányosan kifogásolható az MNB tv. 58/A. § (3) bekezdés rendelkezése is, mely szerint a vagyonnyilatkozatok nyilvánosságra hozataláról a „miniszterelnök, illetve a köztársasági elnök” gondoskodik. A Magyar Köztársaságban a köztársasági elnök jogállására, feladataira, összeférhetetlenségére vonatkozó valamennyi szabályt az alkotmány tartalmazza. Számára bármilyen kötelezettséget csak az alkotmány írhat elő. Jogbizonytalanságot eredményez, hogy az MNB tv. nem tartalmaz egyértelmű szabályt arról, hogy kinek, milyen módon és formában kötelezettsége a szóban forgó vagyonnyilatkozatok közzététele.

Tisztelt Miniszter Úr!

Az Avtv. 25. §-a kötelezettségemmé teszi, hogy a személyes adatok védelmével és a közérdekű adatok nyilvánosságával kapcsolatos jogszabály-tervezeteket véleményezzem. Erre csak akkor nyílik lehetőségem, ha az előkészítés során e tervezeteket megkapom. Az MNB tv. módosításáról szóló 2004. évi XXXI. törvény tervezetét a Pénzügyminisztérium elmulasztotta számomra megküldeni, pedig ezzel megelőzhető lett volna, hogy a jelen panasz által kifogásolt rendelkezés a törvénybe kerüljön.

Jelen helyzetben csak jogszabály módosítással lehet az MNB törvény hivatkozott rendelkezését összhangba hozni az Avtv.-vel. Az egyik, jogtechnikailag egyszerű megoldás szerint az MNB törvény 58. § (3) bekezdésébe be kell építeni az „azonosító adatok kivételével” passzust. Adatvédelmi szempontból azonban megnyugtatóbb lenne a jogszabály olyan tartalmú módosítása, hogy a jövőben az MNB érintett tisztviselői nem a köztisztviselőkre vonatkozó szabályok, hanem az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló 1990. évi LV. törvény alapján tegyenek vagyonnyilatkozatot.

Az Avtv. 25. § (1) bekezdésében szabályozott jogomnál fogva felkérem Miniszter Urat, hogy a kifogásolt törvényi rendelkezés korrekciója érdekében a szükséges intézkedéseket mielőbb megtenni szíveskedjék, különös tekintettel arra, hogy a felügyelő bizottsági tagok vagyonyilatkozatát – a hatályos rendelkezések szerint – már ez év őszén nyilvánosságra kell hozni.

Értesítem továbbá, hogy az ügyben kialakított álláspontomról Mádl Ferenc köztársasági elnök urat és Medgyessy Péter miniszterelnök urat is tájékoztatom, jelen állásfoglalás másolati példányát pedig az Országgyűlés elnökének és az Országgyűlés Mentelmi, Összeférhetetlenségi és Mandátumvizsgáló Bizottsága elnökének valamint a panaszosnak is megküldöm.

Budapest, 2004. július " 22"

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila